

DEN NYGAMLA KINESISKA UTRIKESPOLITIKEN

Dubblett

Fram till 1965 sökte Kina skapa ett anti-imperialistiskt FN, men detta blev omöjligt när Sukarno störtades. Kinas medlemskap i FN innebär ingen ny utrikespolitisk målsättning utan bara en ny strategi, hävdar THOMMY SVENSSON och OLLE THÖRNQUIST i denna artikel.

KINA HAR BERETTIS plats i Förenta Nationerna. I kommentarerna kring Kinas vilja att inträda i FN har frågan om Taiwan stått i förgrunden. Det har sagts att Kina ej kunnat tänka sig medlemskap i FN om inte Taiwan samtidigt uteslöts.

Twivelstutan äger detta sin riktighet. Men vi anser att Taiwanfrågan och amerikanarnas nyväckta intresse för Kina i alltför hög grad kommit att prägla rapportering och kommentarer kring Kinas "nya" roll i världspolitiken. Nödvändigt för att förstå Kinas — och världspolitikkens — nya situation efter FN-beslutet och Nixons resplaner är att åtminstone

Sukarno hade i FN 1960 talat varmt för en asiatisk typ av "styrd demokrati", vilken stod i motsatsställning till den västerländska demokratin. Vid Belgrad-konferensen 1961 konkretiserade han sin uppfattning så, att en stidjelinjé kunde dras mellan "nya uppstigande krafter" (NEFO) och "gamla etablerade krafter" (OLDEFO). Konflikten mellan dessa båda kunde enligt Sukarno endast lösas genom NEFO-poolens "frigörelse".

VI SKA NU granska några tendenser i samarbetet mellan Kina och Indonesien. Framställningen blir med nödvändighet fragmen-

ter på norra Borneo. Statsbildningen skulle knytas intimt till Storbritannien.

KONFRONTATIONEN med Malaysia understöddes varmt av Kina. Utan tvekan var den nya federationens områden av mycket stor betydelse för den pågående befrielsekampen i Indokina, men även i Indien och Pakistan och för upprätthållandet av gränderna i den existerande ordningen i Indonesien. Om kapitalismakterna miste sitt inflytande inom den nya federationen skulle lidandet vid befrielsen av de aktuella områdena kunna göras betydligt mindre. Till exempel hade en ny front för befrielsen av Sydvietnam varit mycket tacksam.

Nu blir inte konfrontationen den seger som bli Sukarno och Peking hoppas. Området var av så vital intresse för kapitalismakterna i såväl Europa som andra världsdelar — liksom hos oppositionen i Indonesien — att motståndet intensifierades.

Ej bara drömmar

Men utvecklingen såg länge ut att gynna Kina-Indonesien-sidan. I november 1963 hölls de Peking-finansierade GANEFO-spielen i Djakarta. I januari 1965 gjordes sådana uttalanden att kinesiskt militärt stöd vid händelse av angrepp mot Indonesien tycktes uppenbart. (Det talades t o m om att Peking ämnade förse Indonesiens redan synnerligen starka militärkraft med nya vapen.)

andra ministrar) förlorade sin reella makt i mars 1966. Armén — främst under ledning av general Suharto — övertog makten. Konfrontationen med Malaysia avblåstes och diplomatiska förbindelser upprättades. Förbindelserna med Kina kyddes helt ned, till förmån för handelsförbindelser med Taiwan. Indonesien återinträdde i FN och den tidigare Sukarno-allierade fd Moskva-ambassadören, fd handelsministern, utrikesministern Adam Malik blev FN-president och nämndes också som tänkbar generalsekretärare. Överhuvud valde Indonesien en inte endast isolationistisk kapitalistisk utveckling utan öppnade även dörrarna för utländskt kapital. Kina stod åter där landet börjat i sina strävanden att vinna fotfäste inom det s k anti-imperialistiska blocket.

Inte långt efter de för bli Kina ödesdigra händelserna i Indonesien påbörjades kulturrevolutionen. En av de ansvariga för samarbetspolitiken med Djakarta — Liu Shou-chi — berömdes sin ledande position. Man bör dock akta sig för att dra upp den berörda samarbetspolitiken som viktig orsak. Många andra ledare i Peking var direkt ansvariga. Till och med Mao Tse-tung uttalade sig positivt för etablerandet av "ett nytt FN". Edgar Snow rapporterade att Mao förutsåg, som en naturlig framväxt av sådana möten som den afro-asiatiska konferensen och GANEFO, "en potentiellt perm-

DEN NYGAMLA ...

(forts fr sid 4)

Med Chou En-lai i centrum ses troligen Mao och Nixon 1972.

HÄRTILL KAN läggas att en undersökning — Revolution and Chinese Foreign Policy — av Peter van Ness (anmäld i DN 26/3-71) klart visar att Kinas stöd till befrielse rörelser dels bekräftar av dessas ställning visavt Kina, Sovjet samt USA, dels av kampens närhet till Kina samt slutligen av hur Peking bedömer rörelsens möjligheter att segra. Denna undersökning berör primärt tiden före kulturrevolutionen men är enligt densamma även giltig för tiden omedelbart efteråt.

Vidare bör anmärkas att överenskommelsen mellan Etiopien och Kina företar slående likheter med de resolutioner Bandungkonferensen 1955 antog. Ömsesidig respekt för suveränitet och territoriell integritet, ömsesidig icke-aggression, ömsesidig icke-inblandning i respektive länders interna angelägenheter, likställighet och ömsesidig nytta samt fredlig samexistens.

några få stora makter. Allt detta kan inte glömmas av det Indonesiska folket och de Afro-Asiatiska folken." (NCNA, 27/6-70)

Kina har nu beviljats inträde i FN och accepterat detta. Man säger sig där vilja föra de små staternas kamp.

SLUTSATSEN av detta resonemang blir att Kina inte längre har den möjlighet Indonesien en gång erbjöd: att vinna de s. k. anti-imperialistiska ländernas förtroende, samt att parallellt med, och i direkt opposition emot FN kunna föra dessas kamp. Kina har valt att — eller tvingats att — lämna sin mer eller mindre isolationistiska position och att agera via etablerade kanaler, som statschefer — oavsett vilken klass de representerar — och Förenta Nationerna. Kinas grundläggande politik har — om vårt resonemang är riktigt — ej ändrats. Det är endast förutsättningarna att driva politiken som skiftat, och det uppseendeväckande verktyget som smitts om.

Chou En-lai och Sukarno 1965, då Kina ännu hoppades kunna skapa ett anti-imperialistiskt FN.

ne studera Kinas tidigare försök att hävda sin roll på den internationella arenan. Det faktum att

tarisk. Betydligt mera ingående studier krävs av respektive lands socio-ekonomiska strukturer. Då

Kina för cirka sex år sedan arbetade aktivt för etablerandet av en sk anti-imperialistisk motsvarighet till FN har, oss veterligen, ej berörs. Om diskussionerna kring en eventuell förändring i Kinas utrikespolitik skall ha någon som helst förankring i annat än den dagsaktuella situationen bör nämnda faktum vara av intresse.

Vår uppfattning är att Kinas utrikespolitik av idag bli är ett resultat av ett misslyckat försök att — efter brytningen med Sovjet — framstå som ledare för det afro-asiatiska blocket.

UNDER DEN FORSTA tioårsperioden efter andra världskriget var Kina i sitt handlande på den internationella arenan till stor del bundet av Sovjets monopol på understödjande av revolutionära rörelser. Landet hade svårigheter att driva en egen politik och skapa sig en egen ledande position.

Då splittringen med Sovjet blev ett faktum hade landet större möjligheter att driva en självständig utrikespolitik. Men hur skulle Peking kunna bryta den isolering i världspolitik, som blivit följden av hävdandet av "den världskommunistiska enheten"? Landet var tvunget att söka sig allierade bland nybildade, uttalat anti-väsliga stater. Men det var också tvunget att tävla med Sovjet, dess ekonomiska och propagandistiska resurser samt dess etablerade inflytande i dessa länder.

Kina blev isolerat

EFTER BRYTNINGEN med Sovjet framstod således Kina som ett isolerat land. Kritiken mot Moskva hade bli gällt frågan om revolutionens spridande i den sk tredje världen. Peking menade att dess egen utvecklingsmodell var mera lämpad som bas för strategin i dessa länder.

Vietnamkriget pågick, men hade ännu ej trappats upp till den nivå vi hört oss leva med. Dock, i ett av världens största, absolut folkrikaste, på naturtillgångar ytterst rika och strategiskt mest välplacerade länder, Indonesien, hade president Sukarno — hierad med kapitalistvärldens största kommunistparti (Partai Komunis Indonesia; PKI) — goda kontakter med det afro-asiatiska blocket sedan Bandungkonferensen på Java 1955.

utrikespolitiken givetvis ej kan separeras från Intern politisk utveckling.

1962 utvecklades förbindelserna mellan de båda länderna. För det första genom att Indonesiens utrikesminister Subandrio vid Colombo-konferensen med Pekings stöd förde Kinas talan i den indisk-kinesiska gränskonflikten. (Peking Review, 7/9 -62.) För det andra genom att Indonesien vägrade Taiwan rätten att delta i de sk Asiatiska Spelen, vilken skulle hållas i Djakarta. Detta var en åtgärd, vilket givetvis applåderades av Kina. (Ibidem.)

Liu Shao-chi i Djakarta

Det var dock i samband med den dåvarande kinesiska statschefen Liu Shao-chis besök i Indonesien i början av 1963 som det nära samarbetet etablerades. Besöket var det första som Liu gjorde i ett vänligt sinnat asiatiskt land. Han prisade Indonesiens "ärorika revolutionära tradition" samt poängterade Indonesiens allt viktigare internationella roll. Liu avslöjade även en rad gemensamma aktioner såsom en planerad andra Bandungkonferens, egna idrottsspel mellan NEFO-stater i rivalitet med de olympiska spelen — de sk GANEFO-spelen — samt gemensam kamp mot imperialismen. (Peking Review, 19/4, 3/5 -63.)

LIUS BESÖK i Indonesien hade föregåtts av en uppseendeväckande diplomatisk svängning mellan de båda länderna. 1960 ansträngdes förbindelserna hårt med anledning av förföljelser av den stora kinesiska minoriteten i Indonesien. När samma händelser upprepades i början av 1963 beklagade Djakarta dem och lade skulden på "imperialister" samt "kontrarevolutionära element". Kinas Djakartaambassad tog upp denna förklaring redan innan Peking deklarerat att Kina var tillfreds med de preventiva åtgärder Indonesien utövade. (Peking Review, 24/5 -63 s. 20; Far Eastern Economic Review, 30/5 -63 s. 463 f.; Indonesian Observer, 22/5-63.)

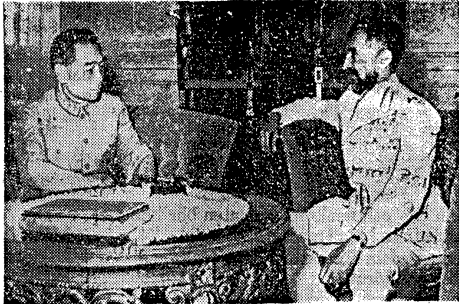
Men viktigast av allt torde varit att Indonesien lett av Sukarno — med början på hösten 1962 — hade tagit upp bekämpandet av en ny malaysisk statsbildning. Denna skulle omfatta inte endast det forna Malaysia utan även Singapore samt en del andra brittiska kolo-

(Se ex Peking Domestic Service, 12/1 -65; NCNA, 14/1, 20/1 -65.) Under sommaren och hösten 1965 erbjöd sig Kina att beväpna en milis i Indonesien. (Se ex Orbis, 1961-2, s. 467 m fl ställen.) Och, vad som här är av största intresse, just efter årskriftet 1964/65 utträdde Indonesien — som hittills enda stat frivilligt — ur FN då den nya statsbildningen Malaysia invaldes i säkerhetsrådet. Denna aktion ledde snart till att Peking och Djakarta uttalade sig för bildandet av en sk anti-imperialistisk motsvarighet till FN. Organisationen skulle bestå av de sk NEFO-styrkorna. Att planerna inte endast var drömmar torde

nationer, som skulle existera oberoende av det amerikanskt-dominerade Förenta Nationerna." (International Organization, 20/4, s. 698.)

Etiopien och Pakistan

UTAN TVIVEL medförde kulturrevolutionen att Kina fick föga tid över till spel på den internationella arenan. Den förändrade synen på motsatsförhållandena i världen klargjordes av Liu Piao 1970. Nu sades inte längre motsättningen mellan Kina och Sovjet vara icke-antagonistisk. Sovjet betraktades som "socialimperialistiskt" och åtände i antagonistiskt

Chou En-lai och Haile Selassie — ej så oförenliga som deras ideologier.

bevisats genom att Sukarno på Indonesiens självständighetsdag den 17 augusti 1965 avslöjade bildandet av en axel mellan Indonesien, Kambodja, Demokratiska Republiken Vietnam, Demokratiska Folkrepubliken Korea och Kina.

SITUATIONEN skulle dock komma att kastas om till Kinas nackdel. Vid månadskriftet september/oktober 1965 inträffade en rad incidenter i Indonesien som ofta har benämnts kupp eller kupper. Resultatet av dessa händelser blev ett ett folkförfärd på kommunister, kommunistympatisörer men även i stor utsträckning på den kinesiska minoriteten påbörjades. Kapitalistvärldens största kommunistparti upplöstes mycket snabbt. President Sukarno och utrikesminister Subandrio (samt 14

motsatsförhållande till det sk anti-imperialistiska blocket.

Peking fortsatte att upprätta vänskapliga förbindelser med stater oavsett dessas samhällssystem. Således upprättades diplomatiska förbindelser med Etiopien 1970 och förbindelserna med Pakistan fortsätter som bekant att stärkas. Företer denna politik några quaranta skiljelinjer gentemot den politik Kina ärev bli vid samarbetet med Indonesien? Vi kan ej finna att så varit och är fallet. Lika lite som Haile Selassie eller Avub Khan (eller Schahan av Persien) företräder annat än de övre klasserna i respektive länder, gjorde Sukarno det i Indonesien. (Det senare bekräftas av en undersökning undertecknad av arbetar med.)

(forts på sid 5)

VILKA GRÄNSDRAGNINGAR?

OM VÄSENTLIGA likheter mellan Kinas utrikespolitik före och efter kulturrevolutionen, samarbetet med Indonesien, existerar vari ligger då skillnaderna som i dag upplevs så starkt? Följande bör kunna bidra till viss förståelse:

Pekingpressen konstaterade i samband med Indonesiens utträde ur FN i januari 1965: Kinas utslängning från FN "har inte skadat oss ett dugg". Man prisade "Indonesiens, Kambodjas och Cubas erfarenheter" som visade att "det är just genom att motstå FN-inblandning som dessa länder har kunnat försäkra sin egen suveränitet och försvara sin egen säkerhet". (International Organization, 20/4, s. 699.)

Vidare deklarerade Chou En-lai i ett kondoleanstelegram till Madame Hartini Sukarno — med anledning av Sukarnos död den 21 juni 1970 — att Sukarno "illkännagav Indonesiens utträde ur Förenta Nationerna och avslöjade att Förenta Nationerna har blivit reducerat till en organisation kontrollerad och manipulerad av